

UR "SVENSKA KONSTNÄRER" - EWA RUONIN
PRISMA 1998

BRAGA TIL OM 16604
OM 19034

Ulf Wahlberg

"Jag målar naturens själ."

En av mina allra bästa vänner och Archibalds svenske mentor heter Bertil Nyberg, håller på med video och har filmat mycket tillsammans med KJARTan Slettemark. Bertil säger många kloka saker och kommer ofta med goda råd. En dag visade han mig filmboken Ögats Glädje av Mikael Thim där Ulf Wahlberg har gjort det spännande omslaget. Det var så jag hittade hem till Ulf.

Ulf Wahlberg berättar:

Jag är född på Mariagränd vid Slussen i Stockholm och är uppfödd på bröllopstårter. Pappa var förste konditor på Axel Sjöbergs konditori. Ibland gick de sönder. Då rakade pappa ner dem i en papphink med vaxad insida (plast fanns inte ännu), och tog hem den till sina fyra barn. Där låg delar av brudpar, svenska flaggor, rosor och girlanger i marsipan som en pyttipanna.

Somrarna tillbringade jag på mormor och morfar Lagerkrantz lantställe Graneberg nära Uppsala. Det var fina somrar i ett lugnt tempo. På söndagarna klädde morfar sig fin. Jag blev vattenkammad och mormor lyssnade på gudstjänst i radio.

Morfar och jag gick på promenad efter stranden till Skarholmens båtklubb vid Ekoln där Fyrisån rinner ut, för att titta till morfars Petterssonbåt som han hade byggt själv. Morfar var möbelsnickare. Jag kommer ihåg de där söndagarna. Sedan dess har jag alltid tyckt att söndagar är lite vemodiga. Senare har jag målat kvällslandskap där ljuset och stämningen är det viktigaste, inte hur det ser ut utan hur det känns. Upplevelsen av landskapet, inte porträtt av landskapet. Att befinna sig i ett landskap i stillhet. Landskapet blir väldigt tydligt på kvällen. Jag målar naturens själ.

Växelbruket mellan vardag och fest som fanns ute på landet vid Graneberg, fanns också hemma hos mig. Vardag var vardag och fest var fest. Det skulle smyckas, det skulle synas när det var fest. Pappa var väldigt konstnärligt lagd. Det fanns en konstnärlig ådra. Min farbror var kurbitsmålare i Dalarna. Han anlätades av kommunen för skyltar till Vasaloppet. Jag har kvar alla hans brev. Där finns knappt en omålad fläck. Det var kurbitsar överallt.

Jag tog Eriksdals handelsreal-examen 1955 och fick jobb som kontorist på Vattenfall. Där träffade jag en

kompis som gick på Stockholms Konstskola för Allan Dolmén och började där ett par kvällar i veckan. Min lärare sa: "Är det någon som ska söka till Akademien, är det du!" Jag gick hem och letade fram fyra modellmålningar och kom in på dem. Då var jag väldigt lycklig.

"Men det betyder väl inte att du måste sluta jobba?", sa mamma. Vi fick något litet bidrag och matkuponger till Margaretaskolan, men det var kärt ekonomiskt. Det fanns containers redan vid den tiden. Jag målade på pappskivor. De var inte alltid i så bra skick. Jag har flera målningar kvar, som är vinda och skeva med spikhål i.

Sedan började det gå ganska bra. Redan andra året på Akademien sålde jag en modellteckning för 100 kr till Arne Isaksson på Konstföreningen i Bollnäs kommun. Det är tur att konstföreningarna finns, annars skulle inte någonting fungera.

Jag fick Jenny Linds stipendium, åkte till Amerika och köpte en biljett till Greyhoundbussarna (99 dollar för 99 dagar). Man åkte vart man ville.

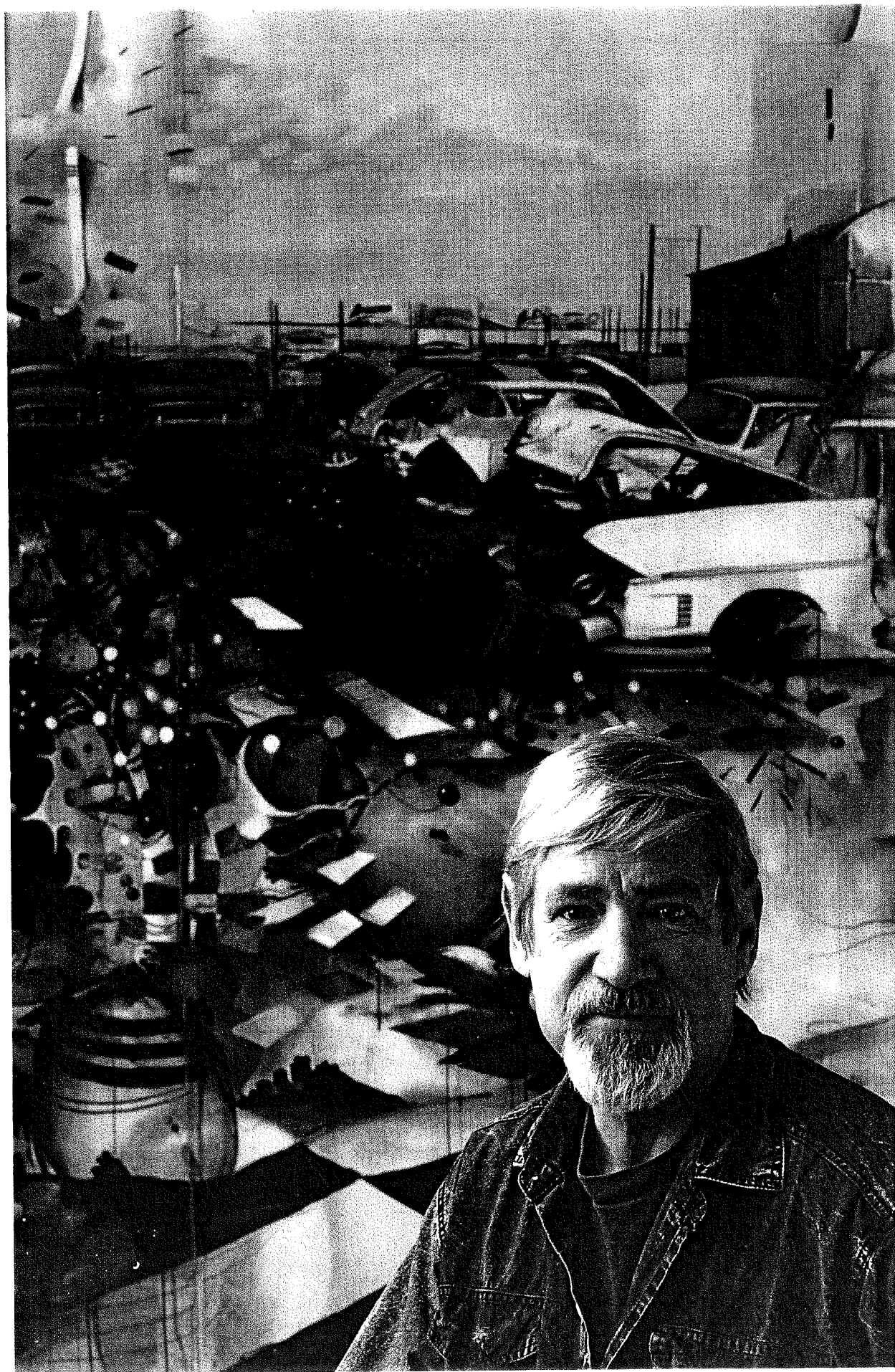
1965 gjorde jag den första installationen i Sverige och klädde in hela Galleri Observatorium med tapeter föreställande höghusfasader. Ett höghus placerades mitt i galleriet och en bil hängde fritt i rummet med autentiskt motorljud i stereo.

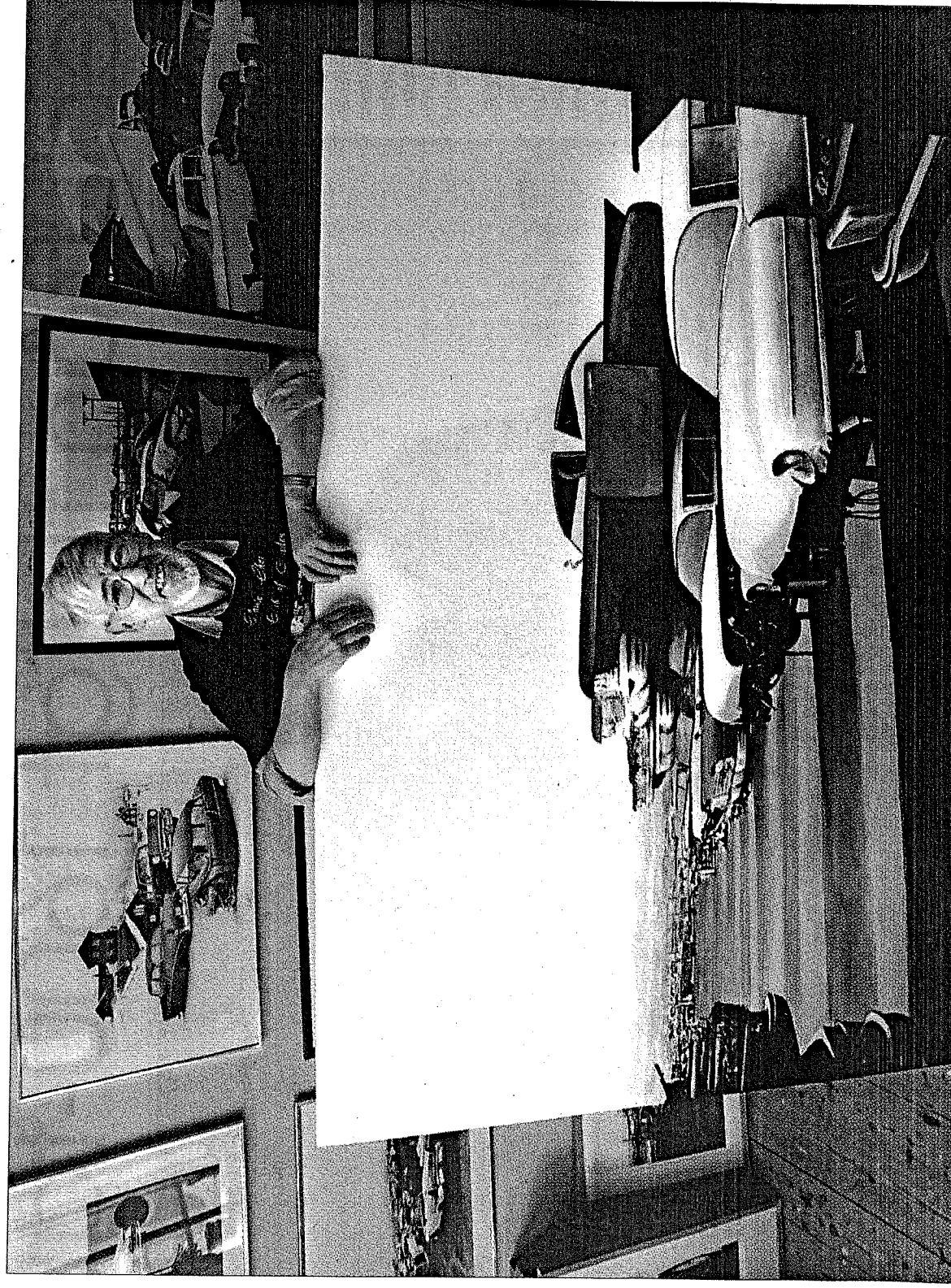
1967 bodde jag fem månader i Los Angeles tillsammans med John-E Franzén.

Jag har seglat i hela mitt liv. Först efter vasskanten med en badbåt, där jag riggade upp mormors gamla trasiga lakan. Senare med Folke Edwards. Vi köpte en båt tillsammans och turades om att styra. Den som satt vid rodet fick bestämma. "Jag tycker att man kan betrakta livet som en skiss", sa jag. "Vad menar du? Det är ju en skymf mot livet", sa Folke. "Nej, det är en hyllning till livet", sa jag. "På en skiss kan man göra förändringar."

"Ulf Wahlberg är en målare med många ansikten. Få konstnärer kan visa upp ett så brett register när det gäller motiv och stil. I det avseendet intar han en särställning i det nutida svenska konstetablissemanget. Mest uppmärksammas har han blivit för sina bilmålningar under 60-talet, men egentligen har han ägnat större delen av sitt konstnärskap åt ett mer abstrakt måleri. Hans konst har många bottenar."

Folke Edwards – ur Ulf Wahlberg: målningar, teckningar, skisser, objekt, foto: 1955–1994

SKROTUPPLAG. I sin ateljé i Älvsjö i Stockholm håller konstnären Ulf Wahlberg på att förbereda sin stora utställning på Prins Eugens Waldemarsudde i oktober.

Foto: JACK MIKRUT/Pressens Bild

Världens vackraste chevor

Ulf Wahlberg förvandlar skrotbilar till skön konst

För konstnären Ulf Wahlberg är amerikanska 50-talsbilar livets passion. Han har tre i garaget och hundratal på målardukarna i ateljén i Älvsjö i Stockholm.

– För mig står bilarna för något mer, de uttrycker en känsla och säger något om konsumtionssamhället vi lever i, säger han.

I oktober får konstnären och konstprofessorn Ulf Wahlberg göra något av det finaste en svensk konstnär kan göra. Då har han en retrospektiv utställning på Prins Eugens Waldemarsudde med tavlor från sina 50 år som konstnär.

– Det ska bli oerhört kul. Det blir en stor blandning av motiv, säger han.

Men som vanligt när han ställer ut är det ett motiv som dominerar: amerikanska 50-talsbilar, helst Chevrolet från åren 1955-58. Ulf Wahlberg har nämligen förvandlat skrotbilar till skön konst.

– Egentligen började det bara som ett bilintresse. Jag var motorintresserad när jag var ung på 50-talet och umgicks i samma kretsar som raggare och hotrodbyggare.

På 60-talet började han måla dragsterbilar. Det var mycket krom, hjälmnar och motorer.

Intresset för dragracing lockade honom på ett par USA-resor i mitten av 60-talet. Det var där han kom att upptäcka det som skulle bli det centrala motivet i konstnärskapet. Skrotade 50-talare.

– Bilar var så billiga i USA på den

tiden. Man kunde köpa dem för en tusenlapp ungefär. Om en bil gick sönder på vägen var det enklare att bara lämna den än att laga den. Man klev ur den, liftade in till stan och köpte en ny.

Vackra ökenbilar

Tillsammans med en vän reste han både med bil och med Greyhound-buss genom landet. Overallt stod övergivna, vackra bilar.

– Ofta körde vi genom ökenområden. Vart man än stannade så fanns det övergivna bilar. Gick man fram till dem och torkade bort sanden lyste kromen perfekt. Det var en så märkelig upplevelse att jag be-

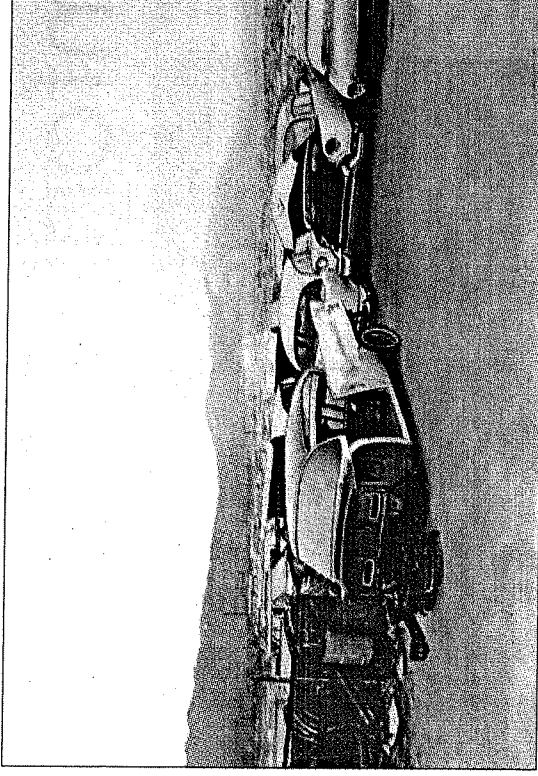
slutade att göra den till en del av min konst.

– Jag tyckte att det sa något om det konsumtionssamhälle vi lever i. Det fanns också något speciellt i att dessa bilar, som någon en gång stått och putsats på, plötsligt övergavs så brutalt.

Ulf Wahlberg skissade av allt han såg. Det blev hundratal skisser, som han senare använt för att skapa sina konstverk.

Det blev så många skisser att han fortfarande inte använt alla.

– Jag hade ingen aning om att de där skisserna skulle få så stor betydelse för mig. Jag återvänder ständigt till dem. De är fyllda av

Övergivna bilar i öknen utanför Las Vegas. Motiven från resorna i 60-talets USA räcker fortfarande för Ulf Wahlbergs måleri.

minnen, det kan vara svårt att bläddra bland dem för det är så mycket nostalgi att man lätt fastnar där.

Alla har en historia

Alla Ulf Wahlbergs bilder har en historia. Där är de tre bilarna som stod i öknen vid ett Greyhound-stopp utanför Las Vegas. En av bilarna har dörren öppen.

– Som om någon bara öppnat dörren och gått sin väg utan att orka stänga den.

Där finns bilder från bilskrot i Sun Valley full av Cadillacbilar, som ligger på hög och kastar dramatiska skuggor.

Där finns också bilder från samma skrot med en vaktande hund i ena hörnet.

– Det är den enda biltavla jag har gjort med en levande varelse på. Det var så märkligt med den där hunden, vad gjorde den där? Det fanns ju inget av värde att vakta.

Svenska skrotar

Efter USA-resorna har Ulf Wahlberg även förevigat bilar på skrotar runt om i Sverige. Men ändå handlar bilderna egentligen inte om bilarna.

– Nej, det är en känsla jag vill förmedla. Jag vill berätta något annat än bara det man ser på bilden, och det verkar som om de flesta uppfattar det, för mina tavlor verkar beröra många fler än bara de bilintresserade.

Thomas Arnroth

TT Spektra

Bilaga till OM 16604